

ČS. UPRCHLICKÝ VÝBOR V NEMECKU

A R CHA

MNICHOV 1959, SVAZEK 8

Antonín K. C H R I S T E N :

SRPEN

=====

Srpne - malý rybáři,
milence ještěrek a kouzelných holí
slunovrat hladil konvici času
a nápoj vytékal průrvami vzpomínek :
zelená ještěrka, jak dívčí nárameček -
pod jiná souhvězdí
odnesl proud
veverské a ostrovačické lesy.

Srpne - malý zahradníku,
v rozvalinách hradu veverského
v rozvalinách panství veverského
na nedostupných hradbách
se sluní zmije
Vzpomínky hledí a hledí do kamenné minulosti
cizinky pro tento čas !
Srpne - vzplozene vysokého letního nebe
a ticha
můj včerejšek je hadí svlečená kůže.

a kdosi mi psal:
"čas plyne a osud se mění..."

SRPEN 1959

Boris PASTERNAK :

BABÍ LÉTO

=====

Rybíz rezné listy rozplétá si.
V domě smích a třesko sklániček -
krájejí tam, zavařují, kvasí,
kladou do marinád hřebíček.

Les jak posměváček chytá zblízka
všechn halas, pak jej převalí
se svahu, kde očouzená líska
zesmahla a seschla úpaly.

Zde jsou suché keře ve výmolu,
zde se cesta spouští ve průsmyk,
zde je smetiště a plný bolu
přichází sem podzim vetešník.

Lituje, že svět je jednodušší,
než se domnívali chytráci,
že zas slunce tůně nevysuší,
že se konec všeho navrácí.

Oči má jen proto, aby plakal,
když je země kolem vyprahlá
a když okno jako šedý zákal
rmutná pavučina zatáhla.

Chodník, plotem sedu prolámaný,
vytrácí se v hájích březových.
V domě slyšet smích a spěch a rány,
v dálce stejné rány, spěch a smích.

/ Přebásnil Jiří KOVTUN z knihy Borise
Pasternaka „DOKTOR ŽIVAGO“ - srpen 1959 /

& & &

VÍTĚZSTVÍ AMERICKÉHO ČERNOŠSKÉHO SPISOVATELE

RICHARDA WRIGHTA

Po anglickém vydání vychází nyní v řadě zemí překlad knihy „BUH, KTERÝ ZKLAMAL“. Kniha zachycuje profily významných spisovatelů soudobé světové literatury, kteří vystřízlivěli z komunistického oblouznění a nyní stojí v prvních řadách boje proti sovětskému imperialismu. Jedním z nich je i americký černošský spisovatel Richard Wright.

X X X

Wright se narodil roku 1908 ve státě Mississippi, kde prožil velmi krušné dětství. Jeho otec opustil rodinu a matka vydělávala na živobytí praním prádla, než byla ochromena paralysou. V sedmnácti letech odešel Wright do Chicaga, kde se při své novinářské činnosti seznámil s mladými komunistickými literáty v tak zvaném „John Reed“ klubu. Vypráví o tom:

„Óvzduší klubu se mi líbilo. Vrhli jsem se do jeho činnosti se zápalem a zanedlouho jsem byl zvolen tajemníkem klubu. V této funkci jsem však brzy zjistil, že klub je zmítán trpkými spory mezi dvěma frakcemi: komunisty a nekomunisty. Malá část členstva klubu byla totiž organizována tajně v komunistické straně a snažila se proměnit klub v nástroj stranické politiky. Prosil jsem je, aby v zájmu jednoty a práce klubu postupovali umírněně, ale nebylo to nic platné. Došlo to tak daleko, že mi dali ultimátum: chceš-li zůstat tajemníkem, musíš

vstoupit do strany. Když přistoupili na můj program klubovní činnosti, podepsal jsem přihlášku. Ukázalo se však, že můj program přijali jen na oko a v praxi jednali zcela opačně, bez ohledu na zájmy klubu.

Začal jsem chodit na schůze místní komunistické bunky, kde jsem se seznámil s černošským komunistickým agitátorem Rossem. Zdálo se mi, že Ross typisuje po všech stránkách amerického černocha a rozhodl jsem se proto napsat jeho životopis. Stýkal jsem se s Rossem často a snažil jsem se ho přimět, aby mi vyprávěl o svém mládí. To vzbudilo podezření strany. Jednoho večera za mnou přišel neznámý soudruh a mezi řečí řekl: „Wrighte, dej si pozor, strana nemá ráda intelektuály.“ Zůstal jsem na něj hledět vyjeveně. Já přece nejsem intelektuál, řekl jsem mu. Vydělávám si na živobytí zametáním ulic. „Na tom nezáleží,“ odpověděl onen soudruh. „Vedeme záznamy o potížích, které jsme měli s intelektuály. Poslední statistiky ukazují, že jich zůstává ve straně pouhých třináct procent.“ Nerozuměl jsem tomu a proto jsem se ho zeptal: Proč vystupují? „Někteří vystupují dobrovolně, ale většinou jsou ze strany vyloučení.“ Chtěl jsem vědět proč. „Protože se staví proti politice a vedení strany.“ Ale já se přece nestavím proti politice strany. „Budeš teprve muset dokázat svou revoluční loyaltitu,“ řekl významně. Chtěl jsem vědět jak. „Znáš Evanse?“ zeptal se neznámý soudruh místo odpovědi. Přisvědčil jsem. „Všiml sis jeho zranění na hlavě?“ Ano, všiml. „Zranila ho policie při jedné pouliční demonstraci. To je důkaz revoluční loyality.“ Znamená to tedy, ptal jsem se, že musím dostat pendrekem po hlavě, abych dokázal věrnost straně? Co když potom už nebudu schopen psát? Co tím dokážu, co tím kdo získá? Potřásl za-

chmuřeně hlavou a řekl: „V Sovětském svazu museli postřílet spoustu intelektuálů.“ Jeho odpověď mi vyrazila dech, neboť jsem si uvědomil, že mluvím s fanatikem, neschopným vlastního úsudku.“

Do dalšího konfliktu se stranou se Wright dostal, když v důsledku náhlé změny sovětské zahraniční politiky američtí komunisté dostali příkaz zastavit nenávistnou kampan proti socialistům a organisovat LIDOVOU FRONTU. Jedním z důsledků tohoto politického kotrmelce bylo rozhodnutí rozpustit celonárodní síť „John Reed“ klubů. Wright se rval za jejich existenci, která umožňovala mladým literátům a výtvarníkům publikovat jejich práce, ale všechno jeho úsilí bylo marné. Kluby byly rozpuštěny a místo nich strana vybudovala mnohem širší zakuklenou komunistickou organizaci, do níž nalákala význačné americké spisovatele a umělce. V této organizaci ovšem nebylo místa pro začátečníky; ti byli prostě hozeni přes palubu. Strana však nemínila přejít Wrightovu opozici beztrestně. Wright o tom píše:

„Po rozpuštění „John Reed“ klubů jsem přestal chodit na stranické schůze. Tu a tam za mnou přišel některý černošský komunista a informoval mě - navzdor zákazu stýkat se s podezřelými elementy - o osobních intrikách ve straně. Ke svému užasu jsem se tak dověděl, že jeden ze členů Ústředního výboru, Buddy Nealon, mě nazval PAŠERÁKEM REAKCE. Proč tak o mně mluví?, ptal jsem se. Říká, že jsi degenerovaný maloměšťák, že svými názory rozleptáváš stranu.“ Později si Nealon pro mě vymyslel ještě fantastičtější a nehoráznější nadávky. Rozšiřoval o mně, že jsem ZKURVĚNÝ INTELEKTUÁL, ZAKUKLENÝ TROCKISTA, že trpím ilusemi SAMOLIBÉ POVÝŠENOSTI a že podněcují vzpouru proti vedení strany.

Měl jsem těchto nesmyslů už plné zuby a rozhodl jsem se přerušit veškeré styky se stranou. Šel jsem tedy na příští stranickou schůzi, kde jsem se přihlásil o slovo a oznámil své rozhodnutí. V hrobovém tichu, které následovalo, jsem schůzi opustil. Den na to přišli za mnou večer dva černošští komunisté a tvářili se, že o ničem nevědí. Vysvětlil jsem jim trpělivě, co se stalo. 'To nesouhlasí s tím, co říká Nealson,' řekli na to. A co říká Nealson? 'Že jsi ve spojení s trockisty a že přemlouváš ostatní komunisty, aby vystoupili ze strany.' Pavučina lží kolem mne zřejmě houstla. Dobrá, řekl jsem, oznámím tedy veřejně, že vystupuji ze strany. 'Nemůžeš vystoupit,' řekli mi. Podíval jsem se na ně udiveně. 'Nikdo nemůže vystoupit z komunistické strany.' Zbláznili jste se? zeptal jsem se pobouřeně. 'Kdybys trval na své resignaci, musel by tě Nealson veřejně vyloučit, podlomit ti půdu pod nohama, zatratit tě jako prašivou ovci... Jinak by si lidé mohli myslet, že se stranou není něco v pořádku, když z ní vystupují takoví členové jako ty.'

Tož tak to tedy bylo. Zuřil jsem. Cožpak je strana tak slabá a nejistá sama sebou, že nemůže přijmout prostou resignaci svého funkcionáře? Koho jen může něco takového napadnout? Náhle jsem však porozuměl. Nealsonův postup byl karikaturní kopií taktiky tajného podzemního boje komunistů carského Ruska. Američtí komunisté se zřejmě domnívali, že mě musí morálně zavraždit, když odmítám podřídít se jejich rozhodnutí. Bylo mi konečně jasné, že američtí komunisté jednají podle fantastického cizího vzoru, bez nejmenšího ohledu na poměry, v nichž žijí."

Po zjištění, že Wrighta není možno oblomit, se

Komunisté snažili znemožnit mu život. Štváli proti němu jeho kolegy, donutili jeho černošské přátele, aby se mu vyhýbali a dokonce se pokoušeli zbavit ho zaměstnání. Wright nesl trpce izolaci, vyvolanou nenávistným fanatismem, ale nedařilo se, nepodleh.

K jeho poslednímu střetnutí s bolševickou sektářskou nenávisťí došlo na prvního máje 1936. Wright se měl zúčastnit májového průvodu v Chicagu v řadách odborové organizace, jejímž byl členem. Komunisté zařídili, že dostal pozvánku se změněnou dobou nástupu k průvodu, takže když se dostavil v určenou hodinu na seřadiště, byla již jeho organizace pryč. Prošel celou ulicí nahoru a dolů, ale svou organizaci nenašel. Zeptal se nejbližšího hloučku v průvodu a jeden černoch mu řekl, že jeho skupina odešla před čtvrt hodinou. „Chcete-li se zúčastnit průvodu, zařaďte se kdekoli je místo“, dodal tento černoch. Wright mu poděkoval a vmísil se do zmatečné tlačence. Náhle slyšel, že někdo volá jeho jméno. Otočil se a viděl, že za ním stojí seřazená místní komunistická skupina, jejímž byl do nedávna členem. „Pojď sem, Wrighte!“ volal na něj jeden ze známých soudruhů. „Copak ty se nezúčastníš průvodu?“

„Zmeškal jsem svou skupinu,“ odpověděl mu Wright. „Co na tom?“ zasmál se černý soudruh. „Pojď s námi!“

Wright váhal, vzpomínaje na všechny nedávné projevy fanatické nenávisťi, ve které se ho snažili komunisté utopit.

„Pojď s námi!“ naléhal na něj tentýž černoch. „Tohle je přece májový průvod.“

„Víš jaké jsem měl potíže,“ řekl Wright nejistě.

"Hlouposti! Pojď sem, pomašíruješ s námi."

"Snad by bylo lepší..."

"Bojíš se?" řekl komunista vyžývavě. "Uvědom si, že dnes je první máj." Chytil Wrighta za ruku a přitáhl ho k sobě. Chvilí tak vedle se bě stáli a hovořili o své práci a o společných známých. Náhle vyštěkl zezadu ostrý hlas: "Koukej mazat z naší skupiny!" Byl to předseda místní komunistické organizace, Cy Perry.

"Já... já chci jít s vámi v májovém průvodu," koktal Wright.

"Táhni!" zařval Perry.

"Byl jsem sem pozván," bránil se Wright a otočil se o pomoc k černochovi, který ho vtáhl do řady. Ten však uhnul jeho pohledu a sklopil oči. Zřejmě měl strach zastat se Wrighta a přiznat, že on ho pozval do průvodu. "Řekni mu, že jsi mě sem pozval," naléhal na něj Wright, ale černoch stál bez hnutí a beze slova.

"Žádám tě naposled, abys odtud zmizel," křičel Perry. Když se Wright nehýbal, přiběhl k němu Perry ještě s jedním komunistou a vytáhli Wrighta z řady za límec. Bránil se, ale Perry a jeho společník byli silnější. Vyzvedli Wrighta do vzduchu a hodili ho chodník. Wright o tom píše:

"Vztáhl jsem ruce, aby nepadl přímo na hlavu. Pomalu jsem se zvedl a viděl jsem, s jakou nenávisť na mě Perry hledí. A za Perrym na mě zíraly oči černých a bílých komunistů pohledem, který říkal: neznáme tě, nic s tebou nechoeme mít. Chvilí mi trvalo, než jsem si pořádně uvědomil, co se vlastně stalo. Byl jsem tak ochromen, že jsem nebyl s to se pohnout s místa. Z odřených rukou mi tekla krev. Náhle se dal průvod do pohybu a po čase jsem stál na

chodníku sám. Zašel jsem do nedalekého parku a sedl jsem si na lavičku. V hlavě mi vířilo tisíce myšlenek, z nichž se pomalu rodilo poznání. Nevědí co činí, řekl jsem si v duchu. Nevědí co činí, neboť jsou zaslepeni nenávistí."

& & &

Dr Antonín K R A T O C H V I L :

SJEZD „SOCIALISTICKÉ KULTURY“ A BÁSNÍK

=====

FRANTIŠEK HRUBÍN

=====

Od 8. do 11. června 1959 se konal ve Sjezdovém paláci v Praze sjezd tzv. socialistické kultury. Jak zahraniční tak i domácí pozorovatelé očekávali, že po předchozí velké propagační kampani bude sjezd zásadním mezníkem - jak zdůrazňoval Štoll v předsjezdových interview - pro celou další práci ministerstva kultury a školství a všech uměleckých svazů. Tato očekávání sjezd absolutně zklamal. Hlavní sjezdové projevy Ladislava Štolla a Jiřího Hendrycha se nesly zcela v duchu zoufalých frází o „Sovětském svazu našem vzoru a velkých idejích marxismu-leninismu“ atd. Nechyběly ani otřepané fráze utoků na Západ, exulanty a chřestění se zarezavělými již rekvisitami revisionismu. Vysvětlení pro celkové rozklížení sjezdu je dvojí - jednak nepřehlednost současné mezinárodní situace

a pak absolutní neznalost materiálů z nedáv-
ného moskevského Sjezdu sovětských spisovatelů.
Tento pocit určité nudnosti a nezajímavosti
sjezdu přiznali po svém návratu konečně i „o-
ficiální zahraniční hosté“. Nejcharakteristi-
čtější rysem této nerozhodnosti byl projev
samotného ministra školství a kultury docenta
dr Františka Kahudy, který mluvil o školství
a cosi o tom, že budou zvýšeny ve všech roční-
cích vyučovací hodiny výtvarné a hudební vý-
chovy o dvě hodiny až do devátého ročníku - či-
li o otázce, která se normálně řeší v nějaké
pedagogické sekci.

Nás by pochopitelně tento operetní sjezd abso-
lutně nezajímal, kdyby na něm nepromluvil bá-
sník jistě velkého uměleckého formátu a kdyby
tento básník svůj projev nezaměřil proti nám.
František Hrubín ve svém diskusním příspěvku
řekl:

„Naši největší umělci zasvětili lidu
jako nositeli pokrokových idejí ce-
lé své dílo. Toužili jím přesáhnout
lidský život, předat je jako odkaz
příštím generacím a to se jim poda-
řilo. Jejich dílo je živé, dál prou-
dí do budoucna a nikdo na světě ne-
dokáže obrátit ten proud zpět. Jejich
poslání jim bylo ne závažím, ale kří-
dly. Nepodceňovali náš lid, jako ho
podceňují ti, kteří dnes, daleko od
nás, opožďení o celý lidský věk, da-
leko od nás, jakoby byli na Neptunu,
do našich věcí mluví.

Tito cizí lidé nechápu, jak je mož-
né, že prostý člověk, nad nímž kdysi
v literárních salonech chrnovali nos,
projevuje takový zájem o kulturu. Ne-
chápu to proto, že nikdy s lidem ne-

žili, nikdy s lidem necítili. Nechápu, jak je možné, jak si umělci s ostatními pracujícími lidmi společně vyjasňují řadu problémů, aby se náš život obohacoval současně jak v oblasti hospodářské tak i kulturní.

Nechápu, jak je možné, že umělci neodcházejí od svých čtenářů, či posluchačů s umyslem slevit ze své práce, vyhovět, jak se kdysi říkávalo vkusu širokých vrstev, ale naopak, že odcházejí s rozhodnutím položit si ještě vyšší cíle ať už se to týká obsahu uměleckých děl nebo tvárných postupů.

Nikdy nepochopí, že kultura není našim lidem jen přepychem odděleným od života a od perspektiv společné budoucnosti, a že se stává takovou denní potřebou jako chléb.

Nechápu zkrátka, co je to dovršování kulturní revoluce, že to není fráze, ale živoucí mnohotvárný a jedinečný proces... I pro ně cituji Nerudovo dvojverší: „Boj nynější je boj již poslední, dřívější tma již nevrátí se zpátky.“ 1/

Na druhém sjezdu Svazu československých spisovatelů v dubnu roku 1956 mluvil František Hrubín podstatně jinak ! Srovnajme si tyto dva jeho projevy:

„K důstojnosti člověka patří svědomí.
Když volně píší a vydávám, mohu být

opravdu spokojen a nechtít víc ? Mohu, ale jen tehdy, dokud líc mé volnosti nemá rub umlčování druhého... Jiří Kolář, básník s původem kladenského proletáře, je muž opravdu nikdy nešlo o osobní prospěch, ale vždycky o věc lidu a socialismu, a který se v sobě raději do krve rozdírá, než aby se přizpůsobil a lízal paty, byl brutálním útokem v Tvorbě zahrán do izolace a posléze existenčně zničen. To je nelidské, to je nekulturní ! Kdo z nás si spokojeně chodí, spokojeně píše, spokojeně pobírá honoráře a klidně usíná, kdo se staví, jakoby o ničem nevěděl, kdo neřekne nahlas: Zde se děje křivda!, je zakuklený maloměšťácký sobec - a ten, kdo se dokáže jen tajně stydět, je zbabělec. Jsou a budou snahy tyto skutečnosti přejít, zastříit, ošolíchat, znevážit; ale každá taková snaha naši hanbu ještě zvětší. Nehanbí-li se mnohý z nás dnes, budou se za nás jednou hanbit naše děti... Mnoho viny nemají jen jednotlivci, ale i kulturní instituce... Žijme a tvořme tak, aby se lidé od nás neodvraceli, aby se na nás nedívali svrchu jako na ministranty s kadidelnicí, aby v nás neviděli jen výrobce konfekčního zboží, ale aby si v nás vážili opravdových tvůrců, nikým a ničím nepodplatitelných ! Kdo je vinen tím, že k nám lidé ztrácejí důvěru, a že na sebe pokřikují bodrou nadávkou: „Ty laureáte!“ - ? My jsme si tím sami vinni... Byli jsme svědky toho, že

útok na Jaroslava Seiferta v Tvorbě, útok surový hlavně tím, že v té době ohrozil i osobní bezpečnost básníkov, lid bral jako útok na sebe, a opovržení, které mělo padnout na dílo milovaného básníka, padlo na hlavu osnovatelů... Krutě, ale pravdivě znějí Závadovy verše: „Umíme dělat pohřby krásné, však pohřbíváme za živa.“ 2/

K důstojnosti člověka patří svědomí, řekl jste, Františku Hrubíně a jmenoval jste dva básníky, jejichž osobní bezpečnost byla ohrožena protože psali poesii podle svědomí a ne podle ideologického pravítka.

Chtěl bych vám dnes říci jen dvě věci - věci svědomí: Proč chcete zesměšnit povídáním o Neptunu spisovatele v exilu, kteří měli odvalu jít přes ostnaté dráty a minová pole se strážními věžemi, aby mohli psát podle svého svědomí? Co víte o dílech Egona Hostovského, Jana Čepa, či zemřelého Zdenka Němečka, či Petra Deny a nebo z mladší generace Jana Kolára, co jste od nich četl, abyste mohl tvrdit, že se o pozdili „o celý lidský věk“, že jsou daleko od nás, jakoby byli na Neptunu? Režim, kterému sloužíte, je d e m o k r a t i c k y zakázal. Jejich díla jsou však překládána do všech světových jazyků. Pokud se však jejich nová exilová díla dostala přes hranice, které mezi svobodnými státy neexistují, pak je dnešní režim v Československu koniášcovsky pálí a ty, kteří je vlastní, vězní. Proč je pálí a proč staví ostnatý drát na hranice? Protože se bojí - bojí pravdy. Proti nepřátelským armádám se ostnatý drát dnes nestaví, ten prorazí každý malý tank, ostnatý drát staví lidově-demokratický režim proto, aby na něm uvízli lidé, kteří chtějí na svobodu

Druhá věc, kterou vám chci říci, se vás snad dotkne více. V dubnu roku 1956 na Sjezdu jste jmenoval dva básníky - dnes vám připomenutí třetího, jehož dílo je nejen zakázáno, ale který řadu let trpí - ač vážně nemocen - v komunistickém koncentračním táboře. Považoval se za vašeho blíženec a v literární historii stojí o vás, že jste vyšel z jeho školy. Cituji:

"Z nejmladších veršovců upoutali náraz svými prvotinami František Hrubín a Jan Dokulil; oba vyšli ze školy Zahradníčkova spiritualismu, posud se probírají z cizích vzorů a vlivu, ale již projevují usilí dobrat se lyrického jádra života." 3/

Ano, uhádl jste, Františku Hrubíne, chci Vám připomenout Jana Zahradníčka, kterého komunistická justice odsoudila na patnáct let. Nedlouho před svým zatčením Jan Zahradníček v kruhu svých přátel v Brně o vás pravil: "František Hrubín je čestný člověk, čistý, který má svědomí a dovede stát na straně utiskovaných."

Na tato Zahradníčkova slova jsem si vzpomněl a jistě nejen já, ale i ostatní při Vašem projevu v dubnu roku 1956 na Sjezdu československých spisovatelů. Tehdy jsem si řekl: Zahradníček měl pravdu. Mýlil jsem se? - Je ještě čas, Františku Hrubíne, básníku Krásné po chudobě, Včelího pláště, Zpíváno z dálky, Cikád, Poledne, Mávnutí křídel, Motýlího času a řady dalších sbírek.

Nedomnívejte se, že nevíme, že po vašem lidsky procítěném projevu v roce 1956 vás ještě na sjezdu napadl Antonín Zápotocký, který tehdy

pravil:

" Zarazila mne však jedna věc. Že celá řada spisovatelů vystoupila zde se slibem, že budou ode dneška vždycky lidem mluvit pravdu. Znamená to, že jsou si tedy vědomi toho, že vždycky pravdu nemluvili ? Já to nechápu!

Správná je kritika všech těch, kteří se stanoviska vítězného socialismu a víry v další budoucnost socialismu a jeho neotřesitelnost nesprávné věci kritisují. Nesprávné je stanovisko těch, kdož kritisují se svého osobního stanoviska a chtějí si ohřívát dnes svoji osobní a sobeckou polívčičku. Chtějí nechtějí upadají pak v demagogii, ať jsou jejich umysly jakékoli.

Takové bylo vystoupení soudruhů Hrubína, Seiferta a jiných. Uznávám jejich básnický talent a jsem proto, aby jako básníci nebyli přehlíženi. Neuznávám je však nikdy jako bojovníky, a spolehlivé opory nového socialistického života." 4/

Víme, že jste přímo "symbolem" ducha druhého sjezdu Svazu československých spisovatelů, který tak kritisoval Štoll a další. Víte, že to byla vaše idea, že "básník je svědomím národa" - idea, která, podle slov partajních bonzů "byla s takovým úspěchem exportována do Maďarska". Víme, že vás napadly vedle Zápotockého i státní orgány, ale to vše není důvodem, abyste se stal nyní tak trapným šaškem na dvoře Antonína Novotného.

Dnes jste, Františku Hrubíne, na výsluní - ideologové od Prašné brány v koexistenční operetě operují s vámi jako s nestrannickou figurkou - děláte prý v masovém měřítku Národní frontu - říká o vás jedna anekdota z Československa. Je vám, Františku Hrubíne, dobře na tomto výsluní? - co vám říká vaše svědomí? Dnes máte již důvěru StB a KS - dnes jste uznávaným laureátem státní ceny, kterého přestalo zajímat, že v koncentračních táborech na Jáchymovsku umírají bezjmenní básníci. Dnes jste mooným pánem, ale co budete dělat, Františku Hrubíne - básníku Motýlího času - zítra? Co budete dělat zítra?!

& & &

Z GALERIE UVĚZNĚNÝCH A UMLŮENÝCH SPISOVATELŮ

Zdeněk B Á R :

LYRICKÝ MIKROSKOP

=====

Děvče, skloněné nad knihou, podobá se luku. Tetiva napiata a šíp přece vystřelen, ač její milý sedí vedle ní. Nepozoruje ošklivých hadů v jejích vlasech a nosí černé brýle. Smuteční? Kdož ví; snad proto se jimi chlubí, aby lépe ovládal volant lásky, když oba ujíždějí automobilem snění. Jistě to je nejsnadnější zábava. Rozhodně lze jí snadněji využít než náležitě hry v biografu, kde k nám hovoří milý světec Harrold Loyd. Ostatně milujeme, abychom byli milováni a věřili lásce, i když srdce proměňuje se v akrobata. Otáčí se na hrazdě tělo a

nejenom otáčí, nýbrž líbá i na všechny strany.

Proto vezměte mikroskop - a vzpomeňte večera. Znáte půvab nebe, modrého sukna, které jistě už není šatem vraždících vojinů. Stříbrný půlměsíc spí kdesi daleko a tváří se velmi nevinně. Zázračné květy putují oblohou a už je nutno poklady polibků klást ve rty i do očí. Život je velmi prostý a často hoch sklání se nad děvčetem a bojí se vlastního horkého, neklidného dechu. Ale je potřebí hodně snít - veliké sny se uskutečňují. Jistě však pamatujte, že polibek je báseň nejkrásnější. Tehdy rozumíte síle nejkrásnějších večerů, jara a umíte nejpůvabněji lhát. A neopomeňte zachovávat příkazů z dráhy, když odjíždíte jízdou lásky. Bývají tu tři slova rozkazem: Pozor - sklo - neklopit ! Ně která děvčátka vypadají jak čajové panenky.

Ale to je vše jen městský obrázek. Otočte čočku mikroskopu o 180°, abyste uzřeli nezkažený venkov.

Jiný večer nabitý vůní lesa. Sluncem a zimou ožehlí chlapci dýchají vítr, který vane z obilných polí. Je to mandlový vítr, který běží jako stejný chlapec s pole na pole, od člověka ke člověku a bere teplo za ruce. Jejich mozoly vypravují o síle náručí dělníka. Jak jen dovede hrát či bít, ukolébávat, či rozhodnout o boji dvou protivníků.

Žádné vesnické děvče se netrápí pro slabou lásku. Nezapírá, co je v ní lidského, tančí a miluje.

Básník řekl: někde se líbat musí, a jiný jindy: kdyby se daly tisknout básně jako se dají tisknout mladé ženy !

Věříme slovům obou jako patronům, majitelům

hospůdky, kteří podávají plné číše poesie či aspoň vína. Pijeme z ní přece neopatrně a skoro se skrýváme světu, jako falešní hráči. A přece nehrajeme falešně !

Nakonec nutno se podívat k děvčeti, jakou to knihu čte. Nechte na jejích stránkách, čte v očích svého milence.

S bohem - jsme zbyteční a rychle uložíme mikroskop do staré zaprášené skříně, která lidsky pláče - -

& & &

OKNA

XXX. MEZINÁRODNÍ KONGRES PEN-CLUBU

/ Původní zpravodajství ARCHY z Frankfurtu /
/ nad Mohanem /

Dne 20. července 1959 byl ve frankfurtské „PAULUSKIRCHE“ zahájen třicátý mezinárodní kongres PEN klubu za přítomnosti německého spolkového presidenta profesora Theodora HEUSSE, indického vicepresidenta Sira Sarvapati RADHAKRISHNANA a zástupců spisovatelů z třicetiosmi národů, mezi nimiž byla i řada spisovatelů-exulantů ze zemí sovětského bloku, kteří jako řádní členové PEN klubu tvoří samostatnou sekci, která sdružuje kolem tří set spisovatelů, básníků a dramatiků.

Z významějších úvodních projevů prvního dne je nutno uvést projev spolkového presidenta

Heusse, který nejprve vzpomněl obětí tragického 20. července 1944 a poukázal na nový smysl sblížení Východu se Západem na duchovním poli, což zdůrazňuje přínos spisovatelů a myslitelů všech barevných národů - shromážděných nyní ve Frankfurtu. Závěrem profesor Heuss zdůraznil, že nejsilnějším zážitkem ze všech dosavadních zasedání PEN klubu bylo pro něho setkání se spisovateli žijícími v exilu. André CHAMSON, president PEN klubu a člen Francouzské akademie poukázal na nové rysy světové kultury, jak se narýsovaly na posledním kongresu PEN klubu v Tokiu v roce 1958. Za německou sekci PEN klubu promluvil její předseda mnichovský spisovatel Erich KÄSTNER. Zdůraznil, že spisovatelé všech barev, ras, národností i náboženství mají si z dnešního Německa odnést to přesvědčení, že v "této zemi domnělého totálního pragmatismu jsou hluboce respektována ráda slyšena bratrská slova SVOBODA A MÍR".

X X X

Téma celého XXX. kongresu, k němuž směřovaly všechny projevy a diskuse, bylo: "Krásná literatura v období vědeckého a technického rozvoje". Smyslem našich frankfurtských záběrů není rozebírat myšlenky jednotlivých přednášek, nýbrž všimnout si naší "československé otázky" ve Frankfurtu.

X X X

"Zůstává symbolickou skutečností" - jak zdůraznil dr. P. MIRON, "že československá delegace exilových spisovatelů byla početnější a pružnější nežli pražská, tzv. oficiální delegace". - Pražská delegace byla trojčlenná a vedl ji Adolf Hoffmeister, který však během kongresu musel odjet, dále Alena Bernášková a kuriozitou byl

Eduard Goldstücker, člen Slánského protistátní kliky, odsouzený v roce 1953 na doživotí. Po čtyřech letech věznění v roce 1956 byl propuštěn a záhy nato pověřen výkonem funkce docenta dějin německé literatury na Karlově universitě. V letech 1957 a 1958 otiskovaly Literární noviny některé jeho články o německých spisovatelích. - Komunistický režim si však delegováním Goldstückera do Frankfurtu mnoho neposloužil - jeho nervosa působila přímo trapně. Československá exilová delegace naproti tomu byla pětičlenná a vedl ji Ivan Jelínek z Londýna.

x x x

K prvnímu oficiálnímu střetnutí mezi československou exilovou delegací a komunistickou delegací došlo již 21. července, když komunistická delegace žádala, aby byl odeslán protestní telegram proti odsouzení sovětského agenta v Řecku Manolise Glezose. Proti žádosti komunistické delegace z Prahy vystoupil anglický básník Stephen H. SPENDER, který zdůraznil: „Domnívám se, že bychom byli cyničtí, kdybychom zapomínali také, že jsou básníci i v jiných zemích věznění.“ Ivan Jelínek reagoval navýzvu Spenderovu slovy: „Plně se stavím za upozornění Stephena Spendera a chci jmenovat alespoň dva československé básníky, kteří jsou již léta věznění komunistickým režimem v Praze: Josefa Palivce a Jana Zahradníčka...“

x x x

Ke komické situaci došlo dne 23. července, kdy v diskusi na téma „Technický rozvoj a duchovní oblast slovesného umění“ vystoupil Ivan Jelínek a poukázal na to, že je „nutno nazírat i z jiných než technických hledisek na štěkajícího psa nenávisti ve sputniku a blekotajícího cypici“. Třináctátého července byl předsedou li-

terárního sezení Rakušan Robert NEUMANN, který ohlásil Jelínkův diskusní příspěvek jako příspěvek československého spisovatele. Proti tomu protestovala československá delegace z Prahy listem asi tohoto obsahu: „Jelínek není československým spisovatelem, ale emigrantem.“ - Již při čtení tohoto listu se předsedající Neumann rozesmál a komentoval jej slovy, za která sklídl potlesk sálu: „Je trapné, že právě v PEN klubu, který má sloužit sblížení se musí zvláště zdůrazňovat příslušnost k jednotlivým centrům. Domnívám se, že je důležité, co řekl Iván Jelínek a ne na kterou stranu patří.“ Neumann poukázal na rozdílnost v chování dvou polských delegací. x x x

24. července se pak konala za předsednictví anglického spisovatele Steph. na H. SPENDERA konference, na které exilové spisovatelé z různých zemí vyložili zástupcům mezinárodního tisku své stanovisko k otázce vězněných spisovatelů v zemích za Železnou oponou. Spender mluvil o osudu mnoha známých maďarských, československých i jiných spisovatelů, kteří jsou nyní v komunistických vězeních, Západoněmečtí spisovatelé Willy HAAS a Margareta BUBEROVÁ-NEUMANOVÁ připomněli osud více než dvaceti československých spisovatelů, z nichž někteří byli v koncentračních táborech již za nacistů. O osudu vězněného maďarského spisovatele Tibora DERYHO promluvil Paul INGNOTUS.

x x x

Je nutno též říci několik slov o maďarské delegaci, která byla v roce 1956 suspendovaná a nyní s výhradami přijata zpět. Proti tomu protestovala maďarská exilová delegace na zvláštní konferenci, při které byla rozdána publikace francouzského komitétu pro osvobození Tibora

Déryho a dalších dvacetičtyř uvězněných maďarských intelektuálů.

Bylo by dobře, kdybychom i my podobou publikaci, žádající propuštění básníků, spisovatelů a universitních profesorů, vydali. Bylo by jich více než čtyřiaadvacet !

x x x

Závěr kongresu PEN klubu se konal v aule heidelberské university. Určitým překvapením byla obhajoba přijetí maďarského střediska zpět do PEN klubu, kterou přednesl Erich KÄSTNER. André CHAMSON, dosavadní prezident PEN klubu a Alberto MORAVIA, nově zvolený prezident, apelovali ve svých závěrečných projevech za absolutní svobodu uměleckého projevu. Kongres skončil v sobotu dne 25. července 1959.

& & &

NEJDIVNĚJŠÍ A NEJNELIDŠTĚJŠÍ NA KOMUNISMU
JE JEHO ZVLÁŠTNÍ POCHMURNOST.

NEHOSTINNÉ A NELIDSKÉ JE KLIMA KOMUNISMU;
NENÍ STŘEDNÍ TEMPERATURY MEZI MRAZIVOU BUR-
ŽOASIÍ A REVOLUČNÍM OHNĚM; NENÍ NIC, ČEMU
BY SE PROLETÁŘ SMĚL S POŽITKEM A NERUŠENĚ
ODDAT.

NENÁVIST, NEZNALOST, ZÁSADNÍ NĚDUVĚRA, TO
JE PSYCHICKÝ SVĚT KOMUNISMU; LÉKAŘSKÁ DIA-
GNOSA BY ŘEKLA, ŽE JE TO PATHOLOGICKÝ NE-
GATIVISMUS.

KAREL ČAPEK V ESEJI „PROČ NEJSEM KOMUNISTOU?“

JUBILEUM, KE KTERÉMU SE HLÁSÍME

Družina literární a umělecká v Olomouci byla v roce 1948 - jako většina samostatných tvůrčích ideových skupin - komunisty zrušena a její ústřední orgán literární revue ARCHA zastavena. DLU byla nejvýznamnější křesťansky orientovaná literární skupina na Moravě, která sdružovala kolem sta členů - od universitních profesorů, vědců, umělců až po vysokoškolské studenty. Redakční vedení Archy bylo postaveno na velmi širokém uměleckém a ideovém základě a neuzavíralo se - na příklad na rozdíl od Akordu - nikomu.

Naše vzpomínka k čtyřicátému pátému výročí Archy a DLU patří v první řadě jejím členům, kteří prošli ohněm výsledků tzv. Státní bezpečnosti a byli uvrženi do mlčení komunistických žalářů a těm, kdož dožívají doma svůj život v nesvobodě, kteří nesmějí svá nová díla publikovat. Nevědí, že zde v exilu jsme z úcty k nim obnovili vydávání Archy, která dříve po dlouhá léta udávala tón křesťansky orientovanému literárnímu dění na Moravě. To, co těm, kteří doma žijí, můžeme poslat, je jen tichá vzpomínka při čtení jejich děl a modlitba. Pokud o někom z nich něco víme, jsou to jen kratičké kusé zprávy z pražských Katolických novin, které občas citujeme.

Z uvězněných členů DLU jmenujem jen příklad muže, o kterém na svobodném Západě se velmi hovoří - je to primas československý arcibiskup profesor dr Josef BERAN - jeden ze zakládajících členů DLU. Josef BERAN dlouhá léta jako profesor Karlovy univerzity v Praze sledoval činnost olomoucké družiny. Letos vzpomínáme 10. výročí jeho uvěznění.

Články o arcibiskupu Beranovi se stále vyskytují ve světovém tisku - jejich soupis jde dnes již do několika set - málo v nich však nacházíme hlub-

šího rozboru vědeckého a pedagogického odkazu třiatřicátého pražského arcibiskupa. I když pochopitelně BERAN vědec a pedagog ustupuje zákonitě profilu Berana arcibiskupa, jehož mravní velikost přesahuje naši generaci.

DLU - lépe řečeno nejprve její revue ARCHA - navázala přímo na dědictví nejvýznamnější literární skupiny katolické vzniklé na přelomu staletí - na Katolickou modernu, která vytýčila jako programové heslo „renesanci křesťanské literatury a umění“. Představitelé této skupiny, soustředění kolem revue NOVÝ ŽIVOT, nazvané podle Dantovy básně, byli mladí vysoce vzdělaní kněží, sběhlí v západních literaturách: Sigismund L. BOUŠKA, Xaver DVORÁK, K. Dostal-LUTINOV a konečně i Jakub DEML. Členem této skupiny se stal před svou smrtí i Julius ZEYER, který otiskl v Novém životě svá vrcholná díla, Zahradu Mariánskou, mysterium Pod jabloní a další. Ke Katolické moderně se hlásil i sochař František BÍLEK a přiblížil se k ní Otakar BRÉZINA a Miloš MARTEN.

Po zániku Dostálova Nového života /1907/ a Bitnarových Meditací /1912/ převzala funkci za podstatně již jiné situace ARCHA /1913/. Jejím prvním redaktorem se stal opět Karel DOSTAL-LUTINOV. Po něm pak přešla ARCHA do rukou literárních historiků a theoretiků a měla po řadu let ráz literárních sborníků. Po druhé světové válce změnila se opět více v revuální list. Zvláštního rozboru by zasluhovala publikační činnost DLU, která svým nákladem vydala přes sto knih od jubilejních sborníků, přes filosofické eseje, náboženská dramata, poesií a romány, až po regionální hanácké humoresky. Jinou kapitolou by byla pak přednášková činnost DLU.

Nás několik členů DLU, kteří stojíme kolem exi-

lové ARCHY, potěší vzpomínky našich čtenářů na začátky Archy za první světové války. Zvláště nás potěšila vzpomínka profesora dr Otakara OD-LOŽILÍKA z jeho studentských let v Kroměříži.

Vzpomínáme i doby nacistické okupace. Tehdy byli v koncentračních táborech umučeni aktivní členové DLU - jmenujem jen několik: PhDr Alfréd FUCHS /Dachau/, Fr.B. VANĚK /Dachau/, dr Norbert HRACHOVSKÝ a jiní.

V tomto článku jsem se, bohužel, musel hodně spoléhat na svou paměť o tom, co jsem kdy o historii DLU a Archy četl doma před odchodem do exilu. Jako pramen mi zde sloužily jen Novákovy Přehledné dějiny české literatury a několik starých ročníků Archy, které nám laskavě zapůjčili starousedlíci z Vídně.

dr A.K.

& & &

Mezinárodní komise právníků v Ženevě vydala podrobnou zprávu o situaci v Tíbetě za posledních deset let, v které upozorňuje na soustavnou snahu pekinského režimu vyhladit etnickou a náboženskou skupinu, představovanou tibetským lidem. Od roku 1950 zabili čínští komunisté v Tibetě kolem šedesátipěti tisíc osob.

& & &

Jeden z vedoucích lékařů východoberlínské Humboldtovy university profesor dr Gerhard WINTER uprchl do Západního Německa. Profesor Winter byl šéflékařem universitní ženské kliniky a je znám jako autor četných publikací v odborné lékařské literatuře v Německu i v zahraničí.

& & &

OBZOR DOPISŮ NAŠICH ČTENÁŘŮ

J.H. / NEW YORK / :

"Dostaly se mi do rukou dva kulturní časopisy z Československa. V revui DIVADLO píše Jaroslav POKORNÝ o návštěvě Berlína - pochopitelně nadává na svobodné západní sektory - na upadkové programy jejich kin a divadel, ale pochvaluje si, že v západním Berlíně jsou satirické kabarety, které ostře kritisují Bonn a Západní Berlín. Pomyslel jsem si při tom: Vidíte, pane Pokorný, to je skutečná demokracie, nikoliv jako ta vaše. Domníváte se snad, že by mohl takový kabaret existovat ve východním Berlíně nebo v Praze? Kabaret, který by kritisoval komunistický režim? Víte sám, že by jeho tvůrci asi skončili na Sibiři nebo v Jáchymovských koncentracích. Vzpomínám si, že v Praze byl jednou učiněn slaboučký pokus - byl to Jelínkův Skandál v obrazárně a jak to skončilo - to víte sám - přečtete si, co hystericky na adresu Jelínkovy satiry řekl Novotný, Kopecký a další:

"My poznáme, zda autor stojí na straně lidu a nebo stojí-li na straně maloměstácké škodolibosti a zneužívá kritiky v satiru k tomu, aby napadal celé lidovědemokratické zřízení a samotné principy našeho života!"

V týdeníku KULTURA 59 jsem si také přečetl článek nějakého Svobody a Šudy o filmovém repertoaru ze Západu. Pochopitelně žádají jeho omezení, ale chválí západoněmecký film "Dívka Rosemarie", který - citují doslova - "ostře demaskuje mravní bahno vládů kapitálu". I v

řadě dalších článků se tento film chválí, podobně jako další západoněmecký film "My, zázračné děti". To proto, že odsuzují ostře západoněmecký vládní systém a jeho nedemokratičnost. Domníváte se, že by v dnešním Československu mohl být natočen film, který by kritisoval vládní systém? Odpověď si dejte sami! Ve svobodných zemích neexistuje totiž, soudruzi Svoboda a Šudo, filmové oddělení Státní bezpečnosti. Zde není vládnoucí strana svatá a nedotknutelná - poněvadž to by bylo protidemokratické!"

X X X

J.N. / PAŘÍŽ / :

"Nebudu rozebírat státnické dílo Charles de Gaulle - to ať si najde každý v naučném slovníku. - Muži, který zachránil zemi před vnitřním rozkladem dal jednoroční vývoj za pravdu - tu větu vám řekne dnes každý Francouz, pokud ovšem není komunista a nemusí proto papouškovat moskevské nadávky. Pro nás je zvláště nutné uvědomit si při tomto jednoročním výročí krásný poměr presidenta Charles de Gaulle k československému národu - od jeho nesouhlasu s mnichovským diktátem, jeho pochopení pro naše potřeby za války až po jeho kladný poměr k politickým uprchlíkům ze zemí sovětského bloku. Jen dorostenecký politik a novinář a nebo ten, kdo je placen z druhé strany, může v exultantském nebo starousedlickém listě napadnout tohoto muže a plakat nad "nedemokratickými" výsledky voleb ve Francii. Britský list, Manchester Guardian, který byl vždy vysloveně kritický k Charles de Gaulleovi, musel nyní napsat:

"O jedné věci panuje rozšířený souhlas: že republika existuje. Dosud můžete říci, co si myslíte. Konfiskací je nyní méně, než jich bylo v posledních dnech čtvrté republiky. Můžete karikovat presidenta, můžete ho dokonce nazývat velmi ošklivými jmény. Je to podivný pocit žít pod režimem, který vděčí za své liberální rysy tak velice jedinému muži - de Gaullovi. Není možno mluvit o de Gaullovi, aniž by slova "sláva" a "velikost" se dostala do našeho vyprávění."

& & &

Knihkupectví INTERPRESS Ltd., která má na skládě veškerou exilovou literaturu, bohatý antikvariát knih z první republiky i současné knižní novinky, vyřizuje objednávky do všech světadílů. Adresa: INTERPRESS Ltd., Montagu Str., LONDON W 1, ENGLAND. Napište si o nové seznamy knih ! Pošleme je obratem poštou !

& & &

TEN, KDO POSTAVIL OSTNATÉ A ELEKTRICKÉ DRÁTY NA HRANICE, TEN MÁ STRACH - MÁ STRACH PŘED SVOBODOU A PRAVDOU - MÁ STRACH PŘED LAVINOVITÝM ÚTĚKEM DO SVOBODNÝCH ZEMÍ, KTERÉ NEOBHÁNĚJÍ SVÉ HRANICE MINOVÝMI POLI A NEVĚZNÍ BÁSNÍKY.

J. R. JIMENEZ

Dr Pavel Ž E L I V A N :

VÍCE NEŽ FASÁDY

=====

Těm, kteří milují fasády věcí, se DENOVI knihy nebudou nikdy zamlouvat. Věční koketové s materialismem neodpustí Denovi víru v duchovní hodnoty a naději, opírající se o jádro skutečnosti. Bude jim vadit jeho kladný postoj k metafysice a k náboženství. Budou na něj hubovat, že je zpátečník. Jiní zase mu budou vyčítat, že se shlíží v Západě, a nevím co ještě křivého najdou na jeho umění. Už tento nescuhlas by stačil, abychom pochválily Denovy eseje, statě, uvahy a popisy. Předně bychom jej měli pochválit za to, že nás burcuje k přemýšlení - že se opět ptá na první a posedlní věci naší kultury doma i v exilu - že vybízí materialisty k zamyšlení nad skutečností ducha, a spiritualistům připomíná hmotné rozměry naší civilisace; oběma pak mluví o nutnosti jít za fasády k věcem přímo a bez předsudků. Tato odvážná vlastnost, již právem můžeme nazvat ctností - virtus - je podle mého názoru asi to nejmodernější a nejvzácnější nejen na Denovi nýbrž i na soudobé esejistice existencionalistů a fenomenologie.

X X X

I.

Skoro bez povšimnutí přešel exilový tisk Denovy záběry o New Yorku : "Evropan na Manhattanu" / Lund, Sklizer svobodné tvorby, 1958, I. vydání, 91 stran, obálka a ilustrace Lída Pospíšilová/. Zdálo by se, jako bychom si s touto napolo humornou prosou a napolo vážným esejem ne-

věděli nějak rady. V soukromých dopisech se vyskytlo několik pochval za tohle „pěkné legrální čtení“. Ovšem někteří zase Denovi vyčetli, že je nevďěčný k Americe, která mu přece poskytla pohostinství. Pod rozmarným a žertovným povrchem a paradoxní větou i vtipem se skrývá však velká láska i úzkost, naděje i smutek. Denovi nejde naprosto ani o legraci, ani není nevďěčný ani se nenafoukává poučováním Američanů, jak by to měli dělat. Denovi jde o vyhmátnutí jádra naší lidské a kulturní problematiky. Za fasádami manhattanských mrakodrapů a americké civilisace materiálních kvant hledá obraz současné i budoucí lidské společnosti, raduje se z jejích „up“ a trpí jejími „down“. Na Manhattanu se křižují všechny cesty naší planety. Hříchy i otnosti celého světa nabývají na tomto skalnatém a mrakodrapy zastavěném ostrůvku zvětšených rozměrů, které Evropana děsí. V srdcích obyvatel Manhattanu žije nějaký neklid a nespokojenost; zdědili nejen trochu nýbrž opravdu hodně pionýrské výbojnosti po svých předcích, kteří kolonisovali Nový svět.

První - a nedá se říci, že by byl nepravdivý - dojem, který zanechá Manhattan na evropského vzdělance je objevení rouhavého a někdy až modloslužebného kultu hmoty a hospodářského blahobytu. Manhattanský materialismus, skutečný a dravý, se liší od svého evropského příbuzenstva tím, že není spokojen sám se sebou a že nevěří svým teoriím, své filosofii. Stravuje se vnitřní nostalgií po tom, co mu chybí k plnosti života. Je zřejmé, že to nejsou dolary nýbrž duchovní hodnoty. Manhattan řeší tento svůj problém prozatím po materialisticku: skupuje za své dolary Evropu; třebaš doposud nerozumí její tradici, jejímu umění, vědě a

filosofii, hromadí ve svých museích cenná umělecká díla středověku a novověku; dováží a uveřejňuje stará i nová díla v oboru vědy, filosofie a náboženství.

Manhättanská civilisace, v níž se rýsují matně ale za to neméně skutečně světové, společné civilisace zítřka, je civilisací pluralistickou. Jejím nejlepším symbolem je snad známý obchodní dům zvaný „drugstore“, v němž dostanete všecko: „zmrzlinu a streptomycin, horké párky a cyankáli, tyčinku na rty a míče pro děti, klystýr a Danteovu Božskou komedii“ / strana 31/. „V drugstoru naleznete spousty nevkusů,“ píše autor, „mnoho veleužitečných věcí a sem a tam nějakou perlu. Trochu smradu a hodně vůní. Drugstore je jakosvět. Můžete si v něm vybrat dobré i zlé.“ A zde jsme u kořene problematiky naší moderní kultury. Nejsme chudí; máme mnoho talentů, umělců a vědců - ale naše bohatství nemá řád, je v něm jako v manhattanském drugstoru „všechno v jednom“. Kdyby Petr Den navštívil dnes Evropu, poznal by, že kulturní pluralismus Manhattanu zachvacuje stále více a stále hlouběji i Starý svět.

Hodnotu Denových manhattanských obrázků nevidím tolik v jejich snadné, žertovné a svěží řeči, nýbrž v jejich filosofickém jádru, v jeho pokusu popsat touhu hmoty po duchu. Mimoto Petr Den vyřešil - snad bez zvláštního umyslu - i otázku asimilace exulantů. Nezapomněl na zem svého rodu; miluje Prahu a píše výborně česky; na druhé straně se dal poznamenat Manhattanem. Žije, vidí a cítí dramatický zápas kultur na křižovatce světa.

/ Pokračování v příštím čísle ARCHY./

HLAS EXILU - Na dotazy čtenářů odpovídáme:
 Kompletní vázaný HLAS EXILU / 1954 - 1957 /
 máme na skladě ještě v několika exemplá-
 řích. / CENA : DM 20,- / Dále máme svázané
 jednotlivé ročníky / 1956 a 1957 / CENA :
 DM 8,- plus poštovné.

& & &

AUTOŘI OSMÉHO SVAZKU ARCHY :

Zdeněk B Á R / v komunistickém koncentrač-
 ním táboře / - Dr Antonín K R A T O C H V I L
 / Mnichov / - Jiří K O V T U N / Mnichov /
 - Dr Pavel Ž E L I V A N / Benevento / a řada
 dalších.

& & &

Omlouváme se čtenářům, že jsme do tohoto
 čísla pro řadu aktuálních článků nemohli
 zařadit naši pravidelnou rubriku "Zrcadlo
 domova". V příštím čísle uveřejníme ve zvět-
 šeném rozsahu.

& & &

ARCHU řídí redakční rada. Odpovědný redak-
 tor Josef NĚMEČEK. Vydavatel Čs. uprchlic-
 ký výbor v Německu, Mnichov, Tivolistrasse
 1/2. Toto číslo vyšlo 31. srpna 1959.

Vydavatel:

Kulturní sekce Čs. uprchlického výboru v Mnichově, Tivoli Str. 1/2

